

КНИЖЕЧКА

Надворі сіє осінній густий дощ. Обмиває пожовкле листя старої груші, що простягла гілля до вікна і проситься в хату. Лист за листом падає, мов потертий мідяк, на розкислу, сиру землю. Десь здаля чути дзеленькіт дзвінка. То, мабуть, блукає межами корова, яку ще виганяють на пашу.

Лежу доліниць на печі, обіперши голову на долоні. Читаю книжечку віршів Юрія Федьковича, яку придбав вчора у сусідського хлопця за гудзики.

Читаю про Довбуша, злюся на погану Дзвінку, що запропастила славного опришка, і так забуваюся. Адаже раз від разу бентежать думи: що буде, коли мама і тато дізнаються про відрізані з сорочок і штанів гудзики?

Тато платає постолі. Він довго вирізує, приміряє заплати до поношених гумових постолів, сердиться:

— Ви би і чорта подерли! Той ся не вродив, аби вам напостав * тої автономії **,— гугняво проговорив батько, тримаючи губами гвіздка і припасовуючи на постіл заплату. Який раз він платає ті постолі?

— Та хоч би довго носили з тими заплатами! Поприбиваю вам на них такі заплатищі, щоб ноги обірвало! Понесе ними дідько на ковзанку, на санки, а заплатки відлетять, а ти знову оббивай руки, прибиваючи їх,— не вгамовувався батько в приговоряннях, наче йому так легше іде робота.

* Напоставити — дістати, добути.

** Автономія — так глузливо селяни за чеського буржуазного режиму називали гумові постолі з автопокришок.

— А прокляття би ти! — видавив тато крізь зуби і вхопив палець губами. Як бач, він замахнувся молотком по гвіздкові, притримуючи його двома пальцями, гвіздок виковзнувся й залізо хряснуло по пальцях.

Хтось з нас, малих, на печі порснув сміхом.

— Проклятники, дияволи, бодай вам ноги повідпадали, як у марті паде зі стріхи лід! — клене батько, раптом глянувши своїми великими, у глибоких ямах очима, що спалахнули люттю. Забігали м'язи на вилицях, порослих рудою густою шетиною, стислися губи. Батько відклав молоток і задивився на мене.

— А ти що там читаєш?

— Про Довбуша і Дзвінку...

— Ага, якісь пустиньки? Ану бери ветхий і новий завіт та читай голосно, аби і малі слухали!

— Зараз, няньку, зараз! — говорю батькові, щоб його заспокоїти, а сам не відриваюся від цікавої книжечки. Адаже все написане у ветхому і новому завіті я читав і перечитував не раз, не два рази, багато з того знаю напам'ять, а книжечка Федьковича дісталася до рук вперше.

— Е-е! Закляття би ти, шезни у синю пропасть! Що, вже ачей подерев'яніли, платаючи, та не служать! — кинувши молотком на долівку, батько затрусив пальцями лівої руки, наче вхопився за розпечене залізо.

В хаті муху чути.

— А, ти так послухав? — схопився батько з стільця і прямо до мене.

Я миттю і не второпав, про що йдеться, тільки побачив в руках батька тоненьку книжечку.

— Ти замість божого слова читаєш пустиньки? Що ні тілу, ні душі хосна од них нема! Ти так слухаєш, коли кажу брати в руки біблію! — докорив батько.

Грюкнули залізні дверці плити, і книжечка опинилася ва ними. Я скочив з печі на долівку і кинувся рятувати книжечку, але вона вже димилася і чорніла в жорстоких обіймах полум'я.

Моя перша книжечка, куплена за гудзики у сусідського хлопця... За двадцять і один гудзик.